

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

ASIA

Turun vankilan lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi Rikosseuraamuslaitoksesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 57/2021)

LAUSUNTO

Asiaa kokonaisuutena arvioiden pidän erittäin kannatettavana muuttaa Rikosseuraamuslaitoksen organisaatorakennetta ja ohjausjärjestelmiä esitetyllä tavalla. Esitys on mielestäni hyvin perusteltu ja käytännössä toteuttamiskelpoinen. Hyvää on myös se, että esityksen tavoitteena ei ole vähentää Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntamäärää, mikä nykyiselläänkin on v. 2005-2016 toteutettujen mittavien säästöjen johdosta erittäin vähäisellä tasolla.

Nykyinen kolmen rikosseuraamusalueen organisaatorakenne on yksittäisen vankilan näkökulmasta näyttäytynyt sellaisena, että alueet ovat toimineet kovin itsenäisesti ja vuosien aikana toimintatavat ja -käytännöt eri alueilla ovat eriytyneet toisistaan. Vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden kohtelu eri alueilla ei ole ollut riittävän yhdenmukaista. Lisäksi yksiköihin kohdistuva ohjausjärjestelmä on ollut jossain määrin sekava; osa ohjauksesta on tullut aluekeskuksista ja osa suoraan keskushallintoyksiköstä. Tämä on useissa tilanteissa ollut omiaan aihauttamaan hämmennystä ja epäselvyyttä vastuukysymyksistä. Tilanne on ollut tällainen paitsi tulosohjauksen, myös mm. oikeudellisen ohjauksen kohdalla. Oikeudellisen ohjauksen osalta erityinen ongelma on ollut se, että se on painottunut enemmän jälkikäteisvalvontaan eli korjaavia toimenpiteitä on pitkälti tehty vankien tekemien kantelujen ja oikaisuvaatimusten johdosta ja niidenkin osalta linjaukset eri alueilla ovat olleet osin erisuuntaisia. Oikeudellisen ohjauksen keskittäminen uudessa organisaatiossa antaa mielestäni mahdollisuuden yhtenäiseen ja ennakoivaan laillisuusohjaukseen.

Merkittäviä huomioita tai korjausehdotuksia minulla ei hallituksen esitykseen ole. Seuraaviin kohtiin kuitenkin erinäisiä näkemyksiä:

Laki Rikosseuraamuslaitoksesta 1 luku 7 §

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen toimintaan kohdistuvan hallintokantelun käsittelijäksi esitetään uudessa organisaatiossa kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen johtajaa tai työjärjestyksessä määrättyä kyseisen vastuualueen virkamiestä. Nykytilanteen mukaan sen ratkaisee pääjohtaja. Mielestäni olisi luontevampaa, että päätösvalta olisi operatiivisen vastuualueen johtajalla koska ymmärtääkseni lähes poikkeuksetta kantelut koskevat operatiivisen vastuualueen virkamiehiä.

Vankeuslaki 8 luku 14 §

Lakiesityksen mukaan vankilan yksikönpäällikkö tai työjärjestyksessä määrätty toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää mm. vangin siviilityöluvasta, opintoluvasta ja sijoituksesta ulkopuoliseen hoitolaitokseen. Käytännössä päätösvalta delegoidaan yksiköissä alimmalle mahdolliselle tasolle eli osastojen esimiehille.

Lakiesityksen mukaan kuitenkin elinkautista vankeusrangaistusta tai yhdistelmärangaistusta suorittavien vankien kohdalla päätösvalta olisi operatiivisen vastualueen johtajalla eli varsin korkealla tasolla. Mielestäni luontevampaa olisi, että päätösvalta näiltä osin olisi rikosseuraamuskeskuksen johtajalla.

Vankeuslaki 14 luku 11 §

Esityksen mukaan vangin poistumisluvasta päättäisi vankilan yksikönpäällikkö tai työjärjestyksessä määrätty turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies. Mielestäni päätösvaltamahdollisuus pitäisi olla työjärjestyksen perusteella myös valvonnan esimiestehtävissä toimivalla virkamiehellä, kuten em. opintolupa-, siviilityö- ja ulkopuolisten sijoitusten osalta.

Elinkautista vankeusrangaistusta ja yhdistelmärangaistusta suorittavien kohdalla sekä tilanteissa missä poistumislupaa haetaan muuhun valtioon kuin Suomeen, päätösvalta olisi esityksen mukaan operatiivisen vastualueen johtajalla. Pitäisin tältäkin osin perusteltuna ja luontevana, että päätösvaltaa yksittäisen vangin yksittäisen hakemuksen osalta ei pidettäisi liian korkealla tasolla vaan se annettaisiin rikosseuraamuskeskuksen johtajalle.

Turussa 4.6.2021

Juhani Järvi
johtaja
Turun vankila